

Antidepresan ve antimanik ilaçlar

Prof. Dr. Öner Süzer
www.onersuzer.com

1

Antidepresan ve antimanik ilaçlar

Antidepresan ilaçlar	
• Trisiklik antidepresanlar	1. Amitriptilin (Laroxyl) 2. Imipramin (Tofranil) 3. Klomipramin (Anafranil) 4. Opipramol (İnsidon)
• Atipik antidepresanlar	1. Bupropion (Zyban) 2. Maprotilin (Ludiomil) 3. Mianserin (Tolvon) 4. Mirtazapin (Remeron) 5. Reboksetin (Edronax) 6. Tianeptin (Stablon) 7. Trazodon (Desyrel) 8. Venlafaksin (Efexor)
• Selektif serotonin reuptake inhibitörleri (SSRI)	1. Fluoksetin (Prozac) 2. Fluvoksamin (Faverin) 3. Paroksetin (Seroxat) 4. Sertralın (Lustral) 5. Sitalopram (Cipram)
• Monoamin oksidaz inhibitörleri	1. Moklobemid (Aurorix)
Mani tedavisinde kullanılan ilaçlar	1. Karbamazepin (Tegretol) 2. Gabapentin (Neurontin) 3. Lityum (Lithuril) 4. Valproat (Convulex)

2

Depresyon ve mani

Depresyon, çökkün ve hüzünlü ruh hali ve birçok psikolojik ve fiziksel belirti oluşturan bir durumdur.

Reaktif depresyon, predispozisyonu olan kişide, görünürde katlanılmaz bir duruma bağlı olarak ortaya çıkan geçici duygusal bozukluktur.

Bipolar affektif hastalık (psikoz manik-depresif, PMD), ciddi mizaç değişiklikleri olan ve genellikle remisyon ve rekürrenslerle seyretme eğilimi gösteren majör mental bozukluktur. Manik fazda hasta aşırı duygusal tepkiler gösterir, hiperaktiftir, depresif fazda ise depresif bir mizaç gösterir, anksiyetesi vardır ve stupora gidebilecek fiziksel bir yavaşlama halinde olabilir. Bu bozuklukta, hasta her iki tipe en az bir kez girer.

Majör depresyon (endojen depresyon), görünürde çökkün ruh haline süreleyecek herhangi bir durum veya sağlık sorunu olmaksızın ortaya çıkan depresyondur.

Mani (taşkınlık), aşırı heyecan, fikir uçuşması ve düzensiz dikkatle birlikte artmış psikomotor aktivite ile karakterize bir emosyonel hastalıktır.

Panik, şiddetli ve sebepsiz korku ve tedirginliktir.

3

Depresyon yapabilen bazı ilaçlar

Amfetamin bırakılması	Levodopa
β blokerler	Reserpin
Glukokortikoidler	Santral etkili antihipertansifler
İsotretinoin	

4

Antidepresan ilaçların yan etkileri

Trisiklikler	
Sedasyon	Uyku hali, diğer sedatif ilaçlarla aditif etkiler
Sempatomimetik	Tremor, insomnia
Antimuskarinik	Görme bulanıklığı, konstipasyon, konfüzyon, idrar yapma güçlüğü
Kardiyovasküler	Ortostatik hipotansiyon, aritmiler, ileti problemleri
Psikiyatrik	Psikozun alevlenmesi, yoksunluk sendromu
Nörolojik	Nöbetler
Metabolik-endokrin	Kilo alma, seksüel problemler
MAO inhibitörleri	Uyku bozuklukları, kilo alma, postural hipotansiyon, seksüel bozukluklar (fenelzin)
Amoksapin	Trisikliklerin yan etkilerine benzer etkiler ve antipsikotik yan etkilerinden bazıları
Maprotilin	Trisiklik yan etkilerine benzer etkiler
Mirtazapin	Somnolans, iştah artışı, kilo alma, baş dönmesi
Trazodon, nefazadon	Uyku hali, baş dönmesi, insomnia, bulantı, ajitasyon, priapizm.
Venlafaksin	Bulantı, uykuya meyil, terleme, baş dönmesi, seksüel bozukluklar, hipertansiyon, anksiyete
Bupropion	Baş dönmesi, ağız kuruluğu, terleme, tremor, psikozun alevlenmesi, yüksek dozlarda nöbet oluşturma riski
Fluoksetin ve diğer SSRI'leri	Insomnia, tremor, gastrointestinal semptomlar, döküntüler, libido azalması, seksüel disfonksiyon, akut anksiyete

Antidepresan ilaçlar I

- Hepsi direkt veya indirekt yolla beyinde noradrenalin, dopamin ve/veya serotoninin etkilerini potansiyelize ederler.
- Depresyonun beynin belli bölgelerinde noradrenalin, serotonin gibi monoaminlerin yetersizliğine, maninin ise tersi yani bu nörotransmitterlerin fazlalığına bağlı olduğu düşünülmektedir.
- Başta trisiklikler olmak üzere antidepresan ilaçlar pek çok biyolojik sistemi etkilemektedirler.

Antidepresan ilaçlar II

- Elimizin altında, hangi hastanın hangi ilaçtan daha fazla yarar görebileceği yönünde somut veri yoktur.
- Benzodiazepin grubu ilaçların yeşil reçeteyle satılmaları ve önemli derecede bağımlılık oluşturmaları nedeniyle antidepresanlar, anksiyolitik, sedatif ve hipnotik amaçlarla da daha çok kullanılmaya başlanmıştır.
- Bu ilaçların gittikçe daha fazla kullanılmalarının bir başka nedeni de uzun süre (yıllarca) kullanılsalar bile etkilerinin azalmamasıdır.

7

Antidepresan ilaçlar III

- Toplumda depresyonun insidansının yüksek olması, ilaçların tedavide uzun süre kullanılmaları, bu ilaçlardan başka endikasyonlar için yararlanılmaları, antidepresan ilaçların pazar paylarını çok fazla yükseltmiş ve onları en çok satılan ilaçların arasına yerleştirmiştir.
- Ancak, bu ilaçlar pek çok biyolojik sistemi etkiledikleri için “zararsız” kabul edilemezler.
- Bu bölümde bu ilaçların “artıları ve eksileri” tanımlanmıştır.

8

Antidepresan ilaçlar IV

- Trisiklik antidepresanlar klinikte ilk kullanılan antidepresanlardır (birinci kuşak), serotonin ve noradrenalinin nörona alınmasını nonselektif olarak engellerler.
- İkinci ve üçüncü kuşaklar (heterosiklikler) birçok açıdan trisikliklere benzerler ve yan etkilerin ve ilacın yüksek dozlarda güvenilirliğinin artırılması amacıyla geliştirilmişlerdir.
- Son zamanlarda serotoninin reuptake'ini selektif olarak inhibe eden ajanlar daha popüler olmaya başlamıştır.
- MAO inhibitörleri ise daha az sıklıkla kullanılan antidepresan ajanlardandır.

9

Antimanik ilaçlar

10

Lityum tuzları

- Lityum karbonat olarak oral yolla alınır. Sedatif, depresan veya öfori yapıcı etkisi yoktur.
- Manik-depresif hastaların tedavisinde, manik atakların profilaksisinde kullanılır.
- Unipolar depresyonda da etkili olabilir.

11

Teşekkürler

12